

foto's: Anet Wilgenhof

Museum om de hoek

Serie over Buurtmusea

aflevering II

Pakhuis de Zwijger

di 26 januari 2016

Museum om de Hoek groeit uit haar jas! Vanwege een record aantal aanmeldingen verhuist de tweede aflevering van deze serie over buurtmusea naar een grotere zaal en laat het eraanstaande geprogrammeerde Economie symposium ver achter zich. "Meneer in pak, ik denk dat u hiernaast moet zijn?" Museum om de Hoek is een initiatief van Museum Perron Oost, Buurtmuseum Indische Buurt, Museum zonder Muren en Pakhuis de Zwijger. De zaal zit vol met museale initiatieven, vertegenwoordigers van enkele grotere musea, een handvol ambtenaren, medewerkers van fondsen, partners en museumbezoekers. Vanavond inventariseert moderator Gian van Grunsven met sprekers en publiek de Amsterdamse situatie rond organisatie, geld en vooral: samenwerking. Een speciaal ingevlogen Dr in de Positiviteit begroet de hardwerkende initiatiefnemers met een zelfhulpvragenlijst (*'Waar leef ik voor? Wat heb ik nodig?'*) waarmee de bestaande en gewenste samenwerking tussen buurtmusea in kaart wordt gebracht.

Pleidooi Paul Spies

"Ik sta hier als grote broer van mijn kleine zusjes die moeten vechten om hun voortbestaan en ik heb geen blijde boodschap, waarschijnlijk vlieg ik met pek en veren de stad uit". Paul Spies, in zijn laatste week na zeven jaar als directeur van het Amsterdam Museum, gebruikt het podium voor een spetterend afscheidspleidooi. Hij gaat de zes Berlijnse stadsmusea leiden richting hedendaagse relevantie. Een stadsmuseum probeert de actualiteit te spiegelen met de geschiedenis en zo mee te praten *over* de ontwikkelingen in de stad. "Mensen komen bij het Amsterdam Museum voor een fijne expositie over geschiedenis en krijgen transseksualiteit erbij." Terwijl een buurtmuseum *in* die ontwikkelingen zit en discussies kan aanzwengelen. Ondanks deze beloftevolle wederzijdse meerwaarde is de samenwerking tussen het Amsterdam Museum en buurtmusea helaas mislukt, volgens Spies vanwege de onprofessionele organisatie en geneigdheid tot autonomie van kleine initiatieven. "Wij zijn geen productiebedrijf dat de marketing doet voor een buurtmuseum dat zijn onafhankelijkheid niet in het geding wil laten komen." Hier is werk aan de winkel voor de Dr in de Positiviteit! Paul Spies geeft als voorbeeld van succesvolle samenwerking het educatieve programma met het Van Eesterenmuseum, dat volgens hem dan ook geen buurtmuseum maar architectuurmuseum is. Voortbordurend op het thema van de eerste Museum om de Hoek-bijeenkomst onderscheidt Paul nadrukkelijk 'issue'musea (architectuur, kunst, schrijvers) van 'buurt'musea. In plaats van op buurtmusea focust het Amsterdam Museum nu op cultuurpodia buiten het centrum, zoals Podium Mozaïek en Nieuw Dakota die nieuwe bezoekers weten te bereiken. "Het gaat ons uitsluitend om bereik. Niet de nostalgische witte mensen uit de buurten, die komen al in het Amsterdam Museum."

Professionaliteit

"Mijn moeilijke boodschap is: geen geld voor professionals = geen professioneel plan = geen geld voor plannen. Overheid, geef geld aan professionals. Beste buurtmusea, laat het leiden over aan een opgeleide, visionaire, duurzame figuur met een netwerk, argumenten richting politiek, educatieve technische kennis en in efficiënte samenwerking."

Neem Berlijn, daar heeft elk van de 17 stadsdelen een “beregoed” buurtmuseum, geleid door een *multitaskende* professional die wordt gesteund door een eigen burgemeester met cultuurbeleid voor de buurt. Neuköln bijvoorbeeld richt zich op de Turkse bevolking. Spies nodigt de gemeente en fondsen uit om samen met de buurtmusea in Berlijn te komen kijken hoe het bestuurlijk en financieel is geregeld.

Stad in Balans

Stedenbouwkundige Erik van der Kooi is projectleider bij Stad in Balans, door de gemeente in het leven geroepen om iets te doen aan de groei en drukte in de openbare ruimte. Vanavond schetst hij de ontwikkelingen in de stad en de rol die de buurtmusea daarin kunnen oppakken. Amsterdam groeit tussen 2015 en 2025 van 17 naar 23 miljoen bezoekers per jaar, naast de groei van de stad zelf. “Aan deze vooravond van een verandering moeten we scherpe keuzes maken.” Er is geen masterplan voor Amsterdam. Er zal worden gestart met experimenten o.a. rond slimmer gemeenschappelijk gebruik en spreiding in ruimte, Amsterdam is immers groter dan de binnenstad. Dit jaar is eenmalig een miljoen beschikbaar voor experimenten van flinke schaal. Gian: “Dit is een oproep en belofte in één!”

Museum Bert Hana

Hoe is het eigenlijk met Museum Bert Hana? In een film toont Hana hoe je eigen museum kunt financieren. “Daar komt heel wat bij kijken: bordjes bij de kunstwerken, jezelf betalen...” De gouden formule blijkt *crowdfunding*. “Je moet betrokken mensen *Vriend van je museum* maken.” Bert belt een vriend: “Qua financiering, wil jij dat?” “Als de vriend hoort dat Bert het kunstwerk is en zijn huis het museum wil hij er liever nog even over nadenken. *Partner van* dan, ook een optie, ontdekt Bert en benadert een Partner van het Van Goghmuseum: “Het is een simpel museum op 1 hoog, misschien wil uw bedrijf dat wel supporten?” “Maar u bent geen bekend kunstenaar.” “Dat was Van Gogh toentertijd ook niet.” Helaas, Heineken hapt niet toe.

Betekent geld kwaliteit?

Tijdens het panelgesprek schuiven Eefke van Nuenen, projectleider Fonds voor Oost en adviseur in de creatieve sector, en directeur van het Van Eesterenmuseum Anouk de Wit aan om dieper in te gaan op financiën en menskracht. Het Van Eesterenmuseum ontstond als burgerinitiatief t.t.v. de stedelijke vernieuwing in 2000 om het cultureel erfgoed te bewaren en het gesprek met de buurt te voeren. De ambitie is een paviljoen aan de kop van de Sloterplas. “Je moet echt geloven in je dromen en een beetje geluk hebben.” Financiering komt van stadsdeel Nieuw West en een nalatenschap waarmee geïnvesteerd geld “in de multiplier gaat”. “Geld”, vraagt Gian aan Eefke van Nuenen, “Betekent dat kwaliteit?” “Niet per definitie. Fijn als je het hebt maar geld van overheden schept verplichtingen.” Dhr Sierstra uit het publiek werpt op dat “creatief moeten zijn met mensen en middelen ook voordelen heeft.” Dorette Evers van het Kunsttek beaamt dit, zij doet alles bewust op vrijwillige basis. “Gedoe, die bureaucratie van het aanvragen.” Keerzijde is dan dat de stad wel profiteert maar niet investeert. “Ik vind het soms wel een luxe speeltje voor de overheid”, zegt Frida Badoux van Museum Amsterdam Noord dat zonder structurele subsidie werkt en te kampen heeft met een hoge huur die niet door entreegelden wordt gedekt.

Bijspringende overheid

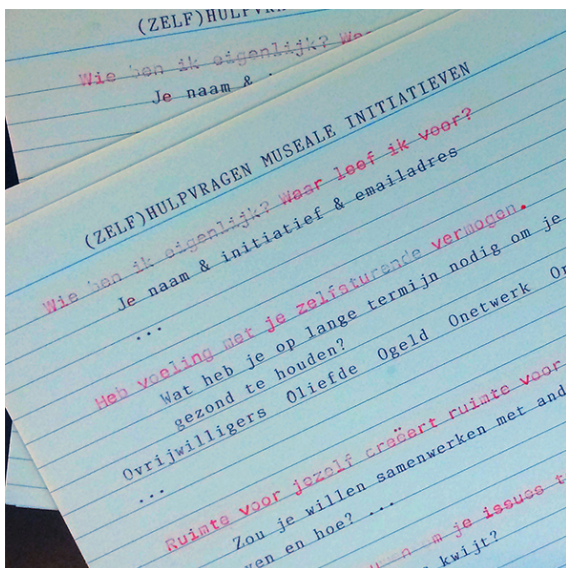
Paul: “Als deze stad werk wil maken van spreiding dan moet je daar geld en aandacht aan schenken. De initiatiefnemers die zich in het zweet werken zijn er al. Voor een degelijk functionerend buurtmuseum moet een stadsdeel bijspringen voor een financieel persoon.”

Anouk beaamt: “Dat kunnen vrijwilligers niet en die overhead wordt niet gedekt bij een projectaanvraag.” Eefke: “Het zou mooi zijn als buurtmusea door stadsdelen ondersteund zouden worden maar je moet je bestaansrecht er niet van af laten hangen.” Zeraja Terluin van Museum zonder Muren en mede initiatiefnemer van deze serie staat niet onwillend tegenover een professioneel buurtmuseumadviseur. “Mits er draagvlak is bij de initiatiefnemers. En de krachten zitten ook juist bij de individuen in de wijken.” Anet Wilgenhof van Museum Perron Oost, mede initiatiefnemer van Museum om de Hoek: “Ik ben de motor van het museum en als ik omval, is het museum er dan nog wel?”

Elk buurtmuseum heeft een andere situatie en overtuiging maar met als constante: de kosten gaan voor de baat uit en er is een onderscheid tussen structurele kosten en projectkosten. Ziet Eric hier een rol voor de gemeente? Eric: “Ik zou het toejuichen als alle buurtmusea samen iets aanbieden. Als je duidelijk kunt maken wat de meerwaarde is voor Stad in Balans dan zie ik een kans voor financiering.” Als praktijkvoorbeelden noemt hij Engelstalige informatie voor Airbnb-toeristen die interesse hebben in de buurt waar ze logeren, of een bus route naar Museum 't Schip. Eric: “Kunnen jullie je gedeelde belang anders definiëren dan financieel?” Anouk: “Gezamenlijke communicatie is nodig.”

Samen sterk

Eefke: “Fondsen en sponsors willen geen losse aanvraagjes dus het advies is: ga samenwerken.” Willen buurtmusea dat? Anet: “Samenwerken kan met een school, het havenbedrijf. 1 Plus 1 moet meer zijn dan 2. Maar duurzame partners vinden kost veel tijd.” Mieke Krijger van het Jordaanmuseum gelooft in een faciliterend partnerschap bijvoorbeeld met een corporatie. “Dan gedijt kwaliteit.” Samenwerken tussen de buurtmusea kan ook. Is het opportuun om de gemeente te vragen om daar een netwerk voor op te zetten? Cees Hageman, directeur Theo Thijssenmuseum stelt voor om het OBA-netwerk van 26 filialen in de wijken te gebruiken. Zeraja: “Aanleiding voor deze serie Museum om de Hoek was meer samenwerking voor de buurtmusea. Wat is er al, hoe verdeel je taken, waar werk je samen als netwerk. Museum om de Hoek en Pakhuis de Zwijger nemen deze vragen serieus, vandaar dat er een serie van vervolgbijeenkomsten is gepland.” Gian sluit af: “Dinsdag 17 mei zien we elkaar terug. Dan gaan we door over het netwerk en de rol van vrijwilligers en professionals. De uitkomsten van de enquêtes over gewenste samenwerking gaan we dan ook gebruiken. En we hebben dus nog een nieuwe serie in het vooruitzicht!”

Tot slot een feestelijk moment. Stichting Kunst en Cultuur Stadshart dat kleinschalige openbaar toegankelijke initiatieven ondersteunt, heeft een boekje uitgebracht met negen kleine musea in Amsterdam. Het eerste exemplaar wordt vanavond door initiatiefnemer Marijke Knies uitgereikt aan Paul Spies. Dus toch nog een afscheid zonder pek en veren! Aan de netwerkfunctie van Museum om de Hoek wordt deze avond nog gehoor gegeven. Zeker de helft van de aanwezigen blijft napraten in de zaal, tot de lichten uitgaan.

Verlag: Karien van Assendelft
www.communicatiemakelaar.info